

Datum **2014-11-28**
Författare **Emil Hagström**

FI Dnr 14-16475

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Finansinspektionens stresstester av svenska storbanker

Sammanfattning

Stresstester är ett av de verktyg som FI använder sig av i sin tillsyn av bankerna. FI gör löpande tester för att bedöma bankernas förmåga att motstå olika negativa scenarier.. FI publicerade senast resultat av stresstester i november 2013.

Finansinspektionens (FI:s) stresstest visar att storbankerna har tillräcklig motståndskraft mot ett scenario med en kraftig konjunkturförsämring som resulterar i fallande intjäning och höga kreditförluster på alla områden. Enligt resultatet från stresstestet skulle, i detta hypotetiska scenario, tre banker behöva utnyttja den så kallade kapitalkonserveringsbufferten¹. FI bedömer dock att dessa banker relativt snabbt skulle kunna återuppnå tillräckliga kapitalnivåer då de har en god underliggande lönsamhet. För ytterligare diskussion om bankernas kapitalnivåer, se avsnitt Svenska bankers motståndskraft i Stabilitetsrapporten.

För att säkerställa en god kapitalberedskap krävs vidare att bankerna kan genomföra konkreta aktiviteter som vid behov förbättrar kapitaltäckningen. FI bedömer att de svenska storbankerna i dag har en sådan beredskap. I denna promemoria redogörs för metoden samt resultatet av det senaste stresstest som utförts på storbankerna (Nordea, SEB, Handelsbanken och Swedbank). FI:s metod är förenklad, standardiserad och annorlunda än de metoder som bankerna själva använder i sina stresstester. I scenariot antas inget specifikt makrosenario. Istället är utgångspunkten att åskådliggöra effekterna av en kraftig försämring av konjunkturen och därmed förutsättningarna för bankernas lönsamhet. Den huvudsakliga källan till resultatförsämringen i scenariot är stora kreditförluster inom samtliga segment av bankernas utlåning.

¹ Kapitalkrav för svenska banker,
http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/40_Skrivelser/2014/kapitalkrav-svenska-banker-140910ny.pdf

Övergripande metod

FI:s metod skiljer på ett viktigt sätt från de stresstest som utförts av t ex Eba och bankerna själva. FI utgår i stresstesterna från publik information och gör ingen skillnad mellan bankerna när det gäller exempelvis stabilitet i intjäningen eller kreditkvalitet i ett visst segment. FI antar helt enkelt ett visst intjäningsfall och en viss utveckling av kreditförlusterna i olika segment på olika marknader och simulerar effekten på bankernas finansiella ställning. Fördelen med en sådan standardiserad metod är att den underlättar jämförelser mellan bankerna. Nackdelen är att ett standardiserat test inte innehåller någon specifik information om exempelvis kvaliteten i den enskilda bankens kreditportfölj eller de åtgärder som banken vid behov kan vidta för att förbättra sin kapitalisering.

Bankernas motståndskraft beräknas utifrån ett treårigt scenario. Scenariot innebär att bankerna drabbas av lägre intjäning och högre kreditförluster. Samtidigt antas i scenariot att utlåningen ökar med 5 procent under det första året (ingen nyutlåning åren därefter) och att kapitalkravet för kreditrisk enligt interna modeller ökar med 7,5 procent (i genomsnitt) under det första och det andra året på grund av negativa migrationseffekter (högre riskvikter). När hänsyn tas till kapitaliseringen baserad på riskviktsgolvet för svenska bolån antas dock inte någon migration ske för den del av portföljen som omfattas av golvet.

Bankerna antas dela ut 40 procent av nettovinsten (vid vinst) till aktieägarna under alla tre åren. Dock är antagandet beroende av att bankerna har en högre kärnprimärkapitalrelation än de kärnprimärkapitalkrav, inklusive pelare 2 och buffertkrav, som ställs per Q3 2014. Är kärnprimärkapitalrelationen lägre än kärnprimärkapitalkravet antas ingen utdelning. I stresstestet bedöms de fyra storbankernas förmåga att möta ett mycket negativt ekonomiskt scenario. Testet baseras på bankernas kreditrisker. De svenska storbankernas kapitalkrav kommer till ca 85 procent från kreditrisker. Kapitalkravet för marknadsrisker och operativa risker antas vara oförändrat under scenarioperioden.

Information om bankernas kreditportföljer baseras på bankernas publicerade kvartalsrapporter för det tredje kvartalet 2014. FI har delat in bankernas kreditportföljer i 41 olika segment där olika kreditförlustnivåer antagits för respektive segment. Det har inte åsatts någon skillnad mellan de olika bankernas kreditförlustnivåer för samma segment. Detta innebär att skillnader i kreditförluster för de fyra bankerna i scenariot uteslutande beror på skillnader i låneportföljernas sammansättning.

Antaganden om intjäning är baserade på faktiska resultat för de tre första kvartalen 2014 samt SME Direkts konsensusestimater för de olika bankerna för det fjärde kvartalet 2014. För stresstestperioden har ett avdrag gjorts om 10 procent på den förväntade intjäningsnivån före kreditförluster för helåret 2014.

Resultat

I stresstestets treåriga scenario beräknas kreditförlusterna för de fyra storbankerna sammantaget uppgå till 256 miljarder kr. I scenariot antas de riskvägda tillgångarna växa, vilket gör att effekten sammantaget skulle motsvara en försämring av kärnprimärkapitalrelationerna på mellan 1,1 till 2,5 procentenheter per bank, som högst under scenarioperioden. Effekten är totalt sett något högre än föregående år, vilket beror på ökad utlåning till företag, vilket är ett segment som antas ha högre kreditförluster än t.ex. bolån, samt att antagandet om kreditförlustnivåer justerats.

I scenariot är kreditförlusterna höga i alla branscher och regioner. Även om kreditförlustnivåerna är generellt höga jämfört med dagsläget är de inte lika höga som de nivåer som uppmättes under den svenska 90-talskrisen eller i de baltiska länderna under finanskrisen 2008/2009.

Scenariot innebär relativt höga kreditförluster kopplade till bolån, då dessa utgör en stor andel av bankernas utlåning. Även om FI inte använt ett specifikt makrosenario är det rimligt att anta att förlusterna på bolån i ett negativt ekonomiskt scenario kommer att stiga. Utifrån de kreditförlustnivåer FI använt i detta stresstest är det dock bankernas utlåning till företag och kommersiella fastigheter som orsakar de största kreditförlusterna.

Tabell 1. Kreditförlustnivåer

Kreditförlustnivåer	2014E	2015	2016	2017	Total
Nordea	0,16%	1,49%	1,13%	0,77%	3,60%
Handelsbanken	0,08%	1,17%	0,89%	0,61%	2,80%
Swedbank	0,03%	1,18%	0,91%	0,64%	2,79%
SEB	0,10%	1,48%	1,15%	0,81%	3,58%
Totalt (medel)	0,09%	1,33%	1,02%	0,71%	3,19%

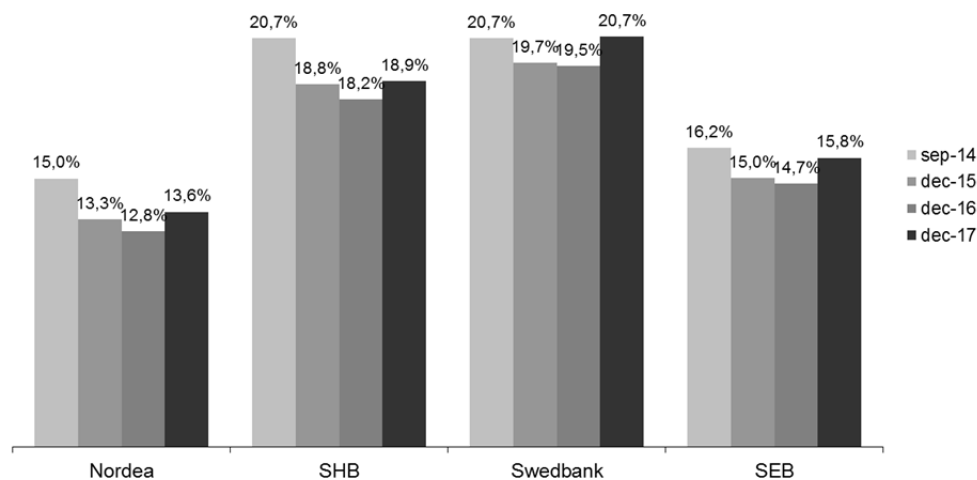
Tabell 2. Resultat med förändring av eget kapital

Miljoner kronor, 2015-2017	Nordea	Handelsbanken	Swedbank	SEB
Resultat före kreditförluster	120 501	56 967	59 330	58 539
Kreditförluster	113 895	48 803	37 686	47 385
Skatt	3 575	2 288	4 762	2 634
Resultat efter skatt	3 031	5 876	16 882	8 519
Utdelning	0	3 245	6 753	0
Förändring eget kapital	3 031	2 631	10 129	8 519

Kärnprimärkapitalrelationer

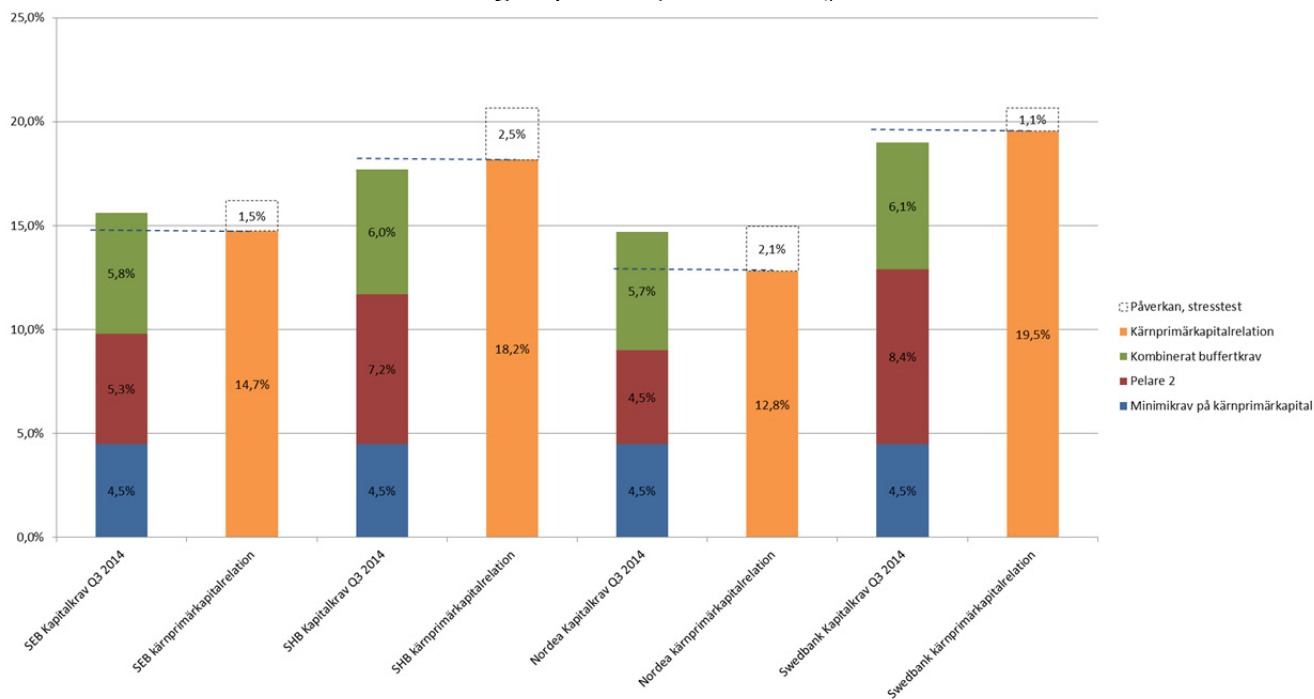
Stresstestet visar att storbankerna har tillräcklig motståndskraft mot ett scenario med en kraftig konjunkturförsämring som resulterar i fallande intjäning och höga kreditförluster på alla områden. Enligt resultatet från stresstestet skulle två banker behöva utnyttja kapitalkonserveringsbufferten.

Diagram 1. Stresstestscenariots kärnprimärkapitalrelationer enligt CRR/CRD IV

Effekten på kärnprimärkapitalrelationerna varierar mellan bankerna från som lägst 1,1 procentenheter till som mest 2,5 procentenheter, mätt som högsta till lägsta punkt oavsett när under stressperioden det infaller. Eftersom migrationerna minskar till 0 under 2017 minskar det riskvägda exponeringsbeloppet något detta år, vilket innebär att kärnprimärkapitalrelationerna stiger i alla banker det sista året.

I relation till de kapitalkrav som FI offentliggör kvartalsvis skulle stressen, mätt som startvärdet 2014-12-31 till lägsta punkten, innebära följande:

Efter stress så hamnar alltså bankerna på en nivå som är i linje med den blå streckade linjen i diagrammet. Den kan jämföras med den vänstra stapeln, som visar FI:s kapitalkrav på storbankerna per kvartal 3 2014.

Notera att de kapitalkrav som använts är de som publicerats per det tredje kvartalet 2014. Den lägsta punkten för kärnprimärkapitalet i stresstestet infaller 2016 för alla banker och antagandet är att den kontracykliska kapitalbufferten är densamma även detta år då tillväxtantagandena är likadana för alla utlåningsportföljer. Vad gäller riskviktsgolv för svenska och norska bolån antas de vara desamma, vilket är ett konservativt antagande då en ökad migration av bolån skulle resultera i att marginalen mellan faktiska riskvikter och riskviktgolven faktiskt skulle minska.

Bilaga

Nedan redogörs för mer detaljerade antaganden som FI gör för bankernas intjänning, kreditportföljer, utlåningstillväxt, kreditförluster, samt övriga faktorer som påverkar resultaten av stresstestet.

Utlåningssegment 2014

Storbankernas kreditexponering delas upp i 41 olika segment. För varje klass antas en kreditförlustnivå för år 2015, 2016 och 2017. För nordiska företagsexponeringar antas kreditförlusterna utvecklas olika beroende på bransch. För att ta hänsyn till detta görs en uppdelning av branscher med låg, mellan eller hög risk.

Utlåningssegment

Segment	2015	2016	2017
Sverige hushåll bolån	0,5%	0,4%	0,3%
Sverige hushåll övrigt	2,5%	1,9%	1,3%
Sverige företag låg	0,5%	0,4%	0,3%
Sverige företag medel	1,5%	1,1%	0,8%
Sverige företag hög	4,5%	3,4%	2,3%
Sverige kommersiella fastigheter	2,0%	1,5%	1,0%
Danmark hushåll bolån	0,7%	0,5%	0,4%
Danmark hushåll övrigt	3,5%	2,6%	1,8%
Danmark företag låg	0,7%	0,5%	0,4%
Danmark företag medel	2,1%	1,6%	1,1%
Danmark företag hög	6,3%	4,7%	3,2%
Danmark kommersiella fastigheter	2,8%	2,1%	1,4%
Finland hushåll bolån	0,3%	0,2%	0,1%
Finland hushåll övrigt	1,3%	0,9%	0,6%
Finland företag låg	0,7%	0,5%	0,4%
Finland företag medel	2,1%	1,6%	1,1%
Finland företag hög	6,3%	4,7%	3,2%
Finland kommersiella fastigheter	2,8%	2,1%	1,4%
Norge hushåll bolån	0,4%	0,3%	0,2%
Norge hushåll övrigt	2,0%	1,5%	1,0%
Norge företag låg	0,4%	0,3%	0,2%
Norge företag medel	1,2%	0,9%	0,6%
Norge företag hög	3,6%	2,7%	1,8%
Norge kommersiella fastigheter	1,6%	1,2%	0,8%
Estland - hushåll	2,5%	1,9%	1,3%
- företag	3,0%	2,3%	1,5%
- fastighetsbolag	3,5%	2,6%	1,8%
Lettland - hushåll	3,5%	2,6%	1,8%
- företag	4,0%	3,0%	2,0%
- fastighetsbolag	4,5%	3,4%	2,3%
Litauen - hushåll	3,5%	2,6%	1,8%
- företag	4,0%	3,0%	2,0%
- fastighetsbolag	4,5%	3,4%	2,3%
Ryssland/Polen	6,0%	4,5%	3,0%
Tyskland hushåll	0,5%	0,4%	0,3%
Tyskland företag	2,0%	1,5%	1,0%
Ukraina	22,5%	16,9%	11,3%
Storbritannien	2,0%	1,5%	1,0%
Kreditinstitut	0,2%	0,2%	0,2%
Övrig verksamhet	0,8%	0,8%	0,8%
Off balance	0,3%	0,3%	0,3%

Antaganden om intjäning

Bankernas intjäning under fjärde kvartalet 2014 antas utveckla sig enligt SME Direkts konsensusestimater. Dessa är ett genomsnitt av cirka 20 analytikers prognoser för hur bankernas resultat före kreditförluster kommer att utvecklas. I scenariot antas intjäningen bli lägre än marknadens förväntningar. Detta är främst på grund av en lägre aktivitetsnivå, fallande tillgångspriser och högre finansieringskostnader, vilket leder till att nettointäkterna faller. Denna lägre intjäning har schablonmässigt simulerats genom att resultatnivån före kreditförluster för åren 2015 till 2017 satts till den förväntade nivån för helåret 2014 med ett avdrag motsvarande 10 procent.

Antaganden om kreditförluster från bolån

I scenariot har kreditförlusterna från bolån antagits öka baserat på ett större husprisfall på grund av högre arbetslöshet samtidigt som lånefinansiering kraftigt fördyras. Merparten av dessa kreditförluster inträffar i scenariot under åren 2015 – 2016.

Bolån är det största enskilda utlåningssegmentet och uppgick (tredje kvartalet 2014) till cirka 2 000 miljarder kronor eller drygt 35 procent av storbankernas totala utlåning. Antaganden om höga förlustnivåer på bolån får därför märkbar påverkan på utfallet av stresstestet.

Antaganden om utlåningstillväxt

Förutom nivån på nyutlåningen bestäms bankernas totala utlåning vid varje tidpunkt av volymen fallissemang vid föregående tidsperiod. Ju fler fallissemang, desto mindre kommer kreditvolymen vara vid nästa tidsperiod. I scenariot antas utlåningen öka med 5 procent under det första året, därefter sker ingen nyutlåning.

Migrationer i bankernas riskklassificeringssystem

Utöver förändringen i utlåningsvolym påverkas bankernas kapitalkrav av eventuella migrationer som uppstår i deras riskklassificeringssystem. Migrationer innebär att exponeringar flyttas mellan olika riskklasser, vilket påverkar bankernas kapitalkrav. Valet av riskklassificeringsmetod påverkar därmed bankernas kapitalkrav.

Förändring av bankernas kapitalkrav på grund av migrationer

Migrationer	2015	2016	2017
Samtliga banker (genomsnitt)	7,5%	7,5%	0,0%

FI gör ingen skillnad i migrationsantagandena mellan olika banker, utan antar att migrationerna är 7,5% de första två åren.

Nedan är en uppräknig av de faktorer som påverkar de ingående delarna i kapitaltäckningen, dvs. kapitalbasen och kapitalkravet.

Påverkar kapitalbasen

Nyemissioner	Beroende på kvalitet på det kapital som tas in påverkar det kärnprimärkapitalet, primärkapitalet eller kapitalbasen.
Vinst efter skatt	Tillfaller balanserat resultat.
Utdelningar	Påverkar hur stor andel av vinsten som tillfaller balanserat resultat.
Kreditförluster	Påverkar vad resultatet blir.

Påverkar kapitalkravet

Utlåningsvolym	Ökad utlåning innebär, allt annat lika, ett ökat kapitalkrav.
Migrationer i riskklassificeringssystem	Vid konjunkturförsämring eller andra motpartsspecifika förändringar kan konkursrisken för en motpart öka vilket även ökar kapitalkravet. Effekten av detta beror på graden av through-the-cycle/point-in-time i bankens riskklassificeringssystem.
Utrullning av portföljer	Generellt sänks kapitalkravet för portföljer vars kapitalkrav beräknas med interna riskklassificeringsmodeller jämfört med schablonmetoden. De flesta banker rullar fortfarande ut portföljer. I stresstestet antas dock att inga nya portföljer rullas ut.
Kreditförluster (fallissemang)	Exponeringar som fallerat ska täckas med reserveringar och inte kapital. Därmed faller kapitalkravet när fler exponeringar fallerar, allt annat lika. Den negativa effekten på kapitalbasen av kreditförluster är dock större än den positiva effekten på kapitalkravet. Detta är en förenkling för bankernas portföljer som omfattas av en avancerad IRK metod.
Riskvikt i nyutlåning	Om nyutlåningen sker till en lägre riskvikt än riskvikten i den befintliga portföljen, och denna nyutlåning endast ersätter utlåning som förfallit, kommer kapitalkravet att sjunka.

Övriga antaganden

Bankerna antas dela ut 40 procent av nettovinsten (vid vinst) till aktieägarna under alla tre åren. Antagandet är beroende av om bankerna har en högre kärnprimärkapitalrelation än de kärnprimärkapitalkrav som ställs per Q3 2014. Är kärnprimärkapitalrelationen lägre än kärnprimärkapitalkravet antas ingen utdelning.

Framtida skatter har konsistent uppskattats med en skattesats på 22 %. Inget underskottsavdrag beaktas i övningen.

Negativa såväl som positiva resultat antas påverka bankernas kärnprimärkapital direkt. Det supplementära kapitalet antas därmed inte ha någon förlustabsorberande förmåga.

Ingen utrullning av interna modeller som påverkar kapitalkravet antas under scenarioperioden.

Tabell 3: Förenklad resultaträkning**Resultaträkning**

Miljoner kronor

	Nordea				SHB				Swedbank				SEB			
	2014*	2015	2016	2017	2014*	2015	2016	2017	2014*	2015	2016	2017	2014*	2015	2016	2017
Resultat före kreditförluster	44 630	40 167	40 167	40 167	21 099	18 989	18 989	18 989	21 974	19 777	19 777	19 777	21 681	19 513	19 513	19 513
Kreditförluster	5 074	49 810	38 245	25 841	1 414	21 226	16 418	11 159	389	16 145	12 672	8 869	1 281	20 334	15 925	11 126
Skatt	8 702	-	423	3 152	4 331	0	566	1 723	4 749	799	1 563	2 400	4 488	-	789	1 845
Resultat efter skatt	30 853	-9 643	1 499	11 175	15 354	-2 237	2 006	6 107	16 836	2 833	5 542	8 508	15 912	-821	2 798	6 542
Utdelning	21 051	-	-	0	10 411	0	802	2 443	12 691	1 133	2 217	3 403	11 013	-	-	0
Förändring eget kapital	9 802	-9 643	1 499	11 175	4 943	-2 237	1 203	3 664	4 146	1 700	3 325	5 105	4 899	-821	2 798	6 542